Kristoffer Aasebø
Leif Petter Madsen
Siv Sandvik

Dekningsloven

med kommentarer

GYLDENDAL
JURIDISK

KRISTOFFER AASEBØ
LEIF PETTER MADSEN OG SIV SANDVIK

DEKNINGSLOVEN

med kommentarer

GYLDENDAL
JURIDISK

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2015
1. utgave, 1. opplag 2015

ISBN 978-82-05-45877-2

Omslagsdesign: Gyldendal Akademisk
Sats: HAVE A BOOK
Brødtekst: Minion Pro 10/14 pkt

Alle henvendelser om boken kan rettes til
Gyldendal Juridisk
Postboks 6730 St. Olavs plass
0130 Oslo

www.gyldendal.no/juridisk
juridisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Forord

Takk til advokatfirmaene Bull & Co., Schjødt og Wikborg Rein & Co. for å ha gitt anledning til å skrive denne kommentarutgaven.

Takk til advokatfullmektig Morten Svensen for gode kommentarer, stud.jur. Hedda Strømsodd Hosar, Cecilia Sognnæs og Jens Daniel Vinvand, som har hjulpet til i arbeidet med å systematisere, sile og gjennomgå ca. 1800 rettsavgjørelser og advokatfullmektig Elisabeth Hartmann, som har gjennomgått manuskriptet og gitt mange gode innspill.

En særlig takk må rettes til Leif Petter Madsen og Siv Sandvik, som til min store glede ville skrive denne kommentarutgaven sammen med meg.

Leif Petter hadde jeg gleden av å arbeide sammen med i ca. ti år i Wikborg Rein, og vi samarbeidet om mange store og kjente konkursboer der Leif Petter var oppnevnt som bostyrer. I arbeidet med denne boken har jeg hatt stor glede av hans utrolige kunnskapsmengde og sikre skjønn. Leif Petter er et forbilde som advokat og partner for meg og mange andre, gjennom hans rolige og trygge håndtering av saker og personer, og det har vært en glede å fortsette samarbeidet gjennom arbeidet med denne kommentarutgaven.

Siv hadde jeg gleden av å være partner sammen med i Bull & Co. i ca. to år, der vi sammen etablerte og bygget opp firmaets insolvensavdeling, inntil Siv tiltrådte som partner i Schjødt. Hennes krav til kvalitet i alle ledd bidro til å løfte avdelingen til et høyere nivå. Hun har omfattende erfaring og paratkunnskap og slutter aldri å imponere med sin arbeidsvilje, dedikasjon og grundighet. Hennes totaloversikt og detaljfokus har vært uvurderlig å ha med i arbeidet med denne kommentarutgaven.

Oslo, 11. februar 2015

Kristoffer Aasebø

Innholdsoversikt

FORKORTELSER 11

LOV OM FORDRINGSHAVERNES DEKNINGSRETT (DEKNINGSLOVEN). 13
KAPITTEL 1. INNLEDNING. 29

FØRSTE DEL.
GJENSTANDEN FOR FORDRINGSHAVERNES BESLAGSRETT. 49
KAPITTEL 2. ALMINNELIGE REGLER. 50
KAPITTEL 3. PRIVATE BESLAGSFORBUD. 141
KAPITTEL 4. BESLAGSRETTEN I SELSKAPSFORHOLD. 169
KAPITTEL 5. OMSTØTELSE. 176

ANNEN DEL.
KREDITORFELLESSKAPET VED INSOLVENSBEHANDLING AV BO. 289
KAPITTEL 6. FORDRINGSHAVERNES DIVIDENDERETT. 290
KAPITTEL 7. SKYLDNERENS KONTRAKTSMESSIGE FORPLIKTELSER 300
KAPITTEL 8. FORDRINGSHAVERE MED SÆRSKILT DEKNINGSADGANG. 366
KAPITTEL 9. REKKEFØLGEN FOR DEKNING
AV FORDRINGER. (PRIORITETSREGLENE). 407

PRESENTASJON AV FORFATTERNE 454

LITTERATUR 455

LOVREGISTER 458

DOMSREGISTER 467

STIKKORDREGISTER 474

Innholdsfortegnelse

FORKORTELSER 11

LOV OM FORDRINGSHAVERNES DEKNINGSRETT (DEKNINGSLOVEN). 13
0.1 Ikrafttredelse 13
0.2 Forarbeider 13
0.3 Rettspraksis 19
0.4 Juridisk litteratur og myndighetspraksis 19
0.5 Oversikt over lovens systematikk 21
0.6 Betydning av kilder som refererer til tidligere lovgivning 21
0.7 Betydning av rettskilder fra andre land 21
0.8 Andre lover 22
0.9 Definisjoner 23
Forskrifter 24

KAPITTEL 1. INNLEDNING. 29
§ *1-1.* Fristdagen ved gjeldsforhandling. 29
§ *1-2.* Fristdagen ved konkurs. 31
§ *1-3.* Fristdagen i andre tilfelle. 35
§ *1-4.* Tidspunktet for åpning av bobehandlingen m v. 38
§ *1-5.* Skyldnerens nærstående. 40
§ *1-6.* Lovens virkeområde. 45

FØRSTE DEL.
GJENSTANDEN FOR FORDRINGSHAVERNES BESLAGSRETT. 49

KAPITTEL 2. ALMINNELIGE REGLER. 50
§ *2-1.* Kapitlets virkeområde m m. 50
§ *2-2.* Hovedregel om beslagsretten. 53
§ *2-3.* Beslagsfrihet for personlige eiendeler. 67
§ *2-4.* Beslagsfrihet for stipendier, offentlige bidrag o l. 75
§ *2-5.* Beslagsfrihet for penger m.m. 78
§ *2-6.* Utvidet adgang til utlegg i særlige tilfeller. 82
§ *2-7.* Utlegg i lønnskrav m v. 85
Forskrifter 114
§ *2–8.* Prioriteten for flere utlegg i lønnskrav m v. 116

§ *2-9.* Avkall på beslagsfriheten. 120
§ *2-10.* Tvangsdekning som truer skyldnerens rett til bolig. 121
§ *2-11.* Skyldnerens lønnsinntekter m m under konkurs. 131
§ *2-12.* Arv og gave som tilfaller skyldneren under konkurs m v. 134
§ *2-13.* Skyldnerens øvrige erverv under konkurs. 138
§ *2-14.* Beslutning om avkall på boets rett etter §§ 2-11 til 2-13. 139

KAPITTEL 3. PRIVATE BESLAGSFORBUD. 141
§ *3-1.* Private beslagsforbud – eldre gjeld. 142
§ *3-2.* Privat beslagsforbud – fremtidig gjeld. 146
§ *3-3.* Rettsvern. 150
§ *3-4.* Tillitsmann ved beslagsforbud. 152
Forskrift 156
§ *3-5.* Omdannelse. 156
§ *3-6.* Ombytting av beslagsfrie eiendeler. 158
§ *3-7.* Utbetalinger til erververen. 159
§ *3-8.* Forholdet til forvaltningsloven. Omgjøring. 161
§ *3-9.* Sperring av erstatningsbeløp o l. 162
§ *3-10.* Løsningsrett til fordel for skyldnerens nærstående. 166

KAPITTEL 4. BESLAGSRETTEN I SELSKAPSFORHOLD. 169
§ *4-1.* Selskaper som omfattes av kapitlet. 169
§ *4-2.* Fortrinnsrett til selskapsmidlene. 171
§ *4-3.* De særlige fordringshaveres dekningsrett. 172
§ *4-4.* Omstøtelse. 174
§ *4-5.* Dividenderett i medlemmenes særbo. 175

KAPITTEL 5. OMSTØTELSE. 176
§ *5-1.* I hvilke bo omstøtelse kan skje. 180
§ *5-2.* Gaver. 182
§ *5-3.* Vedtak i foretaksorganer om ansvarsfrihet m.m. 197
§ *5-3a.* (Opphevet) 198
§ *5-4.* Urimelig lønnsutbetaling m.m. til nærstående. 198
§ *5-5.* Ekstraordinær betaling. 203
§ *5-6.* Motregning. 229
§ *5-7.* Sikkerhetsstillelse for eldre gjeld. 236
§ *5-8.* Utlegg. 246
§ *5-9.* Omstøtelse hvor den annen part ikke har vært i god tro. 249
§ *5-10.* Beregning av omstøtelsesfristen ved tinglysing m v. 268
§ *5-11.* Virkningen av omstøtelse etter §§ 5-2 til 5-8. 270
§ *5-12.* Virkningen av omstøtelse etter § 5-9. 278
§ *5-13.* Virkningen av omstøtelse for skyldnerens medansvarlige. 281
§ *5-14.* Betaling av veksel eller sjekk. 284
§ *5-15.* Frist for gjennomføring av omstøtelse. 286

ANNEN DEL.
KREDITORFELLESSKAPET VED INSOLVENSBEHANDLING AV BO. 289

KAPITTEL 6. FORDRINGSHAVERNES DIVIDENDERETT. 290
§ *6-1.* Dividendefordringer. 290
§ *6-2.* Uforfalte og betingede fordringer. 292
Forskrift 293
§ *6-3.* Regressfordringer. 294
§ *6-4.* Alle fordringer omgjøres til pengefordringer. 294
§ *6-5.* Fordringer i fremmed mynt. 296
§ *6-6.* Konkursskyldnerens ansvar for restgjelden. 297
§ *6-7.* Utlegg for dividendefordringer. 298

KAPITTEL 7. SKYLDNERENS KONTRAKTSMESSIGE FORPLIKTELSER 300
§ *7-1.* Kapitlets virkeområde. 300
§ *7-2.* Retten til å holde tilbake egen ytelse. 302
§ *7-3.* Konkursboets rett til å tre inn i skyldnerens avtaler. 309
§ *7-3a.* Skyldnerens avtaler ved åpning av gjeldsforhandling. 317
§ *7-4.* Virkningen av at konkursboet trer inn. 319
§ *7-4a.* Virkningen av at avtalen løper videre under gjeldsforhandling. 323
§ *7-5.* Plikt til å oppfylle eller stille sikkerhet. 324
§ *7-6.* Ekstraordinær oppsigelsesadgang. 328
§ *7-7.* Den annen parts hevingsrett. 332
§ *7-8.* Den annen parts erstatningskrav. 338
§ *7-9.* Tilbakeleveringsplikt. 340
§ *7-10.* Avtale om leie av fast eiendom ved konkurs. 341
§ *7-11.* Arbeidsavtalers stilling ved konkurs. 348
§ *7-12.* Avtaler om produksjonsavgift. 356
§ *7-13.* Gaver. 360
§ *7-14.* Avtaler om rett til å tre inn i langsiktige kraftavtaler m.m. 361
Forskrift 365

KAPITTEL 8. FORDRINGSHAVERE MED SÆRSKILT DEKNINGSADGANG. 366
§ *8-1.* Motregning. Hovedregel. 366
§ *8-2.* Motregning med krav som har tilhørt tredjeperson. 375
§ *8-3.* Motregning hvor fordringshaveren har satt seg i gjeld til skyldneren for å kunne motregne. 378
§ *8-4.* Etterprioritert motfordring. 379
§ *8-5.* Betinget motfordring. 380
§ *8-6.* Erstatning for tapt motregningsrett. 381
§ *8-7.* Dividenderetten ved solidaransvar. 382
§ *8-8.* Regress mellom solidarskyldnernes bo. 388
§ *8-9.* Dividenderetten hvor så vel hovedfordring som regressfordring anmeldes samtidig. 390

§ *8-10.* Motregning med og sikkerhet for regressfordring. ... 391
§ *8-11.* Den innfriende solidarskyldners dividenderett. ... 392
§ *8-12.* Dividendefordelingen mellom innfriende solidarskyldnere. ... 395
§ *8-13.* Dividenderetten når fordringshaveren har panterett eller annen sikkerhetsrett i tredjepersons eiendeler. ... 395
§ *8-14.* Dividenderetten når fordringshaveren har panterett i skyldnerens eiendeler. ... 397
§ *8-15.* Boets rett til å kreve skyldnerens pantebeheftede eiendeler tvangssolgt gjennom namsmyndighetene med utslettende virkning for udekkede pantheftelser ... 400
§ *8-16.* Utløsning av panthavere i skyldnerens eiendeler. ... 404
§ *8-17.* Tilbakeholdsrett og annen sikkerhetsrett. ... 405

KAPITTEL 9. REKKEFØLGEN FOR DEKNING AV FORDRINGER. (PRIORITETSREGLENE). ... 407
§ *9-1.* Kapitlets gyldighetsområde. ... 407
§ *9-2.* Massefordringer og dermed likestilte fordringer. ... 408
§ *9-3.* Fortrinnsberettigede fordringer av første klasse. ... 418
§ *9-4.* Fortrinnsberettigede fordringer av annen klasse. ... 439
§ *9-5.* Fortrinnsrett ved overdragelse av fordringer. ... 444
§ *9-6.* Alminnelige konkursfordringer. ... 446
§ *9-7.* Etterprioriterte fordringer. ... 446
Forskrift ... 453

PRESENTASJON AV FORFATTERNE ... 454

LITTERATUR ... 455

LOVREGISTER ... 458

DOMSREGISTER ... 467

STIKKORDREGISTER ... 474

Forkortelser

Tidsskrifter

JV	Jussens Venner
LoR	Lov og Rett
RG	Rettens gang
Rt.	Norsk Retstidende
TfF	Tidsskrift for Forretningsjus
TfR	Tidsskrift for Rettsvitenskap
NJA	Nytt Juridisk Arkiv (Stockholm)
UfR	Ugeskrift for Retsvæsen (København)

Lover

al.	arveloven
aml.	arbeidsmiljøloven
asal.	allmennaksjeloven
asl.	aksjeloven
asl./asal.	aksjeloven/allmennaksjeloven
avhl.	avhendingsloven
avtl.	avtaleloven
bal.	bilansvarsloven
binkrl.	bidragsinnkrevingsloven
bl.	barneloven
brl.	borettslagsloven
btrl.	barnetrygdloven
buofl.	bustadoppføringsloven
deknl.	dekningsloven
dl.	domstolloven
dsl.	designloven
eiersl.	eierseksjonsloven
el.	ekteskapsloven
fal.	forsikringsavtaleloven
feriel.	ferieloven
finansavtl.	finansavtaleloven

finansikl.	lov om finansiell sikkerhetsstillelse
fl.	foreldelsesloven
forbrkjl.	forbrukerkjøpsloven
fpl.	forpaktingsloven
fregl.	foretaksregisterloven
ftrl.	folketrygdloven
gbl.	gjeldsbrevloven
gol.	gjeldsordningsloven
husll.	husleieloven
kjl.	kjøpsloven
kkl.	konkursloven
kml.	kommisjonsloven
krkjl.	kredittkjøpsloven
lignl.	ligningsloven
luftl.	luftfartsloven
mval.	merverdiavgiftsloven
otpl.	OTP-loven
pantel.	panteloven
patl.	patentloven
postl.	postloven
saml.	sameieloven
sel.	selskapsloven
sjl.	sjekkloven
sjøl.	sjøloven
skl.	skadeserstatningsloven
sktbl.	skattebetalingsloven
sktl.	skatteloven
sl.	skifteloven
statl.	statistikkloven
stiftl.	stiftelsesloven
strl.	straffeloven
tfl.	tomtefesteloven
tingl.	tinglysingsloven
tvangsl.	tvangsfullbyrdelsesloven
tvl.	tvisteloven
veifrl.	veifraktavtaleloven
vgml.	vergemålsloven
vl.	vekselloven
vml.	varemerkeloven
vphl.	verdipapirhandelloven
vpregl.	verdipapirregisterloven
åvl.	åndsverkloven

Lov om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven).

0.1 Ikrafttredelse

Dekningsloven trådte i kraft 1. januar 1986 iflg. res. 12. juli 1985 nr. 1435, unntatt kapittel 4, som trådte i kraft 1. juli 1986 iflg. res. 21. mars 1986 nr. 738. Se ikrafttredelseslov 8. juni 1984 nr. 60.

0.2 Forarbeider

Generelt

Det er en rekke for- og etterarbeider som er relevante for forståelsen av dekningsloven. Det sentrale dokumentet er NOU 1972: 20 Gjeldsforhandling og konkurs. Lovgivningsprosessen knyttet til dekningsloven har imidlertid vært komplisert, og det er relevante forarbeider både før og etter NOU 1972. Videre er loven blitt endret en rekke ganger, og enkelte av forarbeidene til disse lovendringene er av sentral betydning. Videre har loven blitt gjenstand for en større revisjon. Falkanger-utvalgets NOU 1993: 16 redegjør både for bakgrunnen for de endringene som ble foretatt i denne sammenheng, men har også drøftelser av spørsmål som kaster lys over hvordan dekningsloven er å forstå.

Konkursloven 1863

Før dekningsloven var de prosessuelle reglene om konkurs, og enkelte materielle regler, regulert i lov av 6. juni 1863 om Concurs og Concursboers Behandling (konkursloven 1863). De prosessuelle reglene er nå regulert i konkursloven av 8. juni 1984 nr. 58 (konkursloven), og de materielle reglene er i dekningsloven. Samtidig er praksis knyttet til konkursloven 1863 blitt kodifisert, og en rekke bestemmelser er endret eller presisert.

Prioritetsloven 1963

Før dekningsloven ble vedtatt, var prioritetsreglene regulert i en egen prioritetslov av 31. mai 1963 nr. 2. Kapittel 9 i dekningsloven innebar dels en videreføring og dels en endring av disse reglene. Rettskilder som knytter seg til prioritetsloven av 1963, kan dermed etter omstendighetene ha relevans for forståelsen av bestemmelsene i kapittel 9.

Dekningsloven 1975

Lovens sentrale forarbeid er NOU 1972: 20 Gjeldsforhandling og konkurs. Som trykt vedlegg til NOU 1972: 20 ligger. Utdrag fra innstilling fra den norske delegerte, sorenskriver Ole F. Harbek ved nordisk samarbeid om revisjon av

loven om tvangsfullbyrdelse, avgitt i juni 1965, som særlig har betydning for forståelsen av dekningslovens kapittel 2.Bestemmelsene i NOU 1972: 20 kapittel 2 ble vedtatt allerede ved lov om fordringshavernes dekningsrett av 13. juni 1975 nr. 37. NOU 1972: 20 kapittel 2 ble således gjennomført og vedtatt før resten av lovforslaget, som først ble vedtatt ved dekningsloven i 1984. Som grunnlag for lovvedtaket i 1975 lå Ot.prp. nr. 27 (1974–1975), som således også er relevant for forståelsen av kapittel 2.

Dekningsloven 1984

De øvrige delene av forslaget i NOU 1972: 20, utover kapittel 2, ble gjennomført ved dekningsloven av 1984, der også dekningsloven av 1975 ble innarbeidet i kapittel 2. Ot.prp. nr. 50 (1980–1981), som lå til grunn for lovvedtaket, er også sentral for forståelsen av dekningsloven, med unntak av kapittel 2 der det i stor grad henvises til Ot.prp. nr. 27 (1974–1975). I stor grad videreføres forslagene i NOU 1972: 20 med noen justeringer. Den vesentligste endringen i reglene gikk på prioriteten til skatte- og avgiftskrav. Prioriteten til slike krav ble sterkt begrenset i prioritetsloven av 1963, og ble gitt prioritet etter lønnskrav. I NOU 1972: 20 ble det foreslått å oppheve prioriteten til skatte- og avgiftskrav helt. I Ot.prp.nr. 39 (1982–1983) gikk man imidlertid ikke inn for det forslaget og opprettholdt prioriteten til skatte- og avgiftskrav med noen vesentlige begrensninger, blant annet at fortrinnsretten ble begrenset til krav som har ordinært forfall siste seks måneder før fristdagen, mens det etter prioritetsloven av 1963 var gitt fortrinnsrett til fordringer med ordinært forfall siste året før fristdagen. Ot.prp. nr. 39 (1982–1983) henviser i stor grad til Ot.prp. nr. 50 (1980–1981), men introduserte et nytt tredje ledd i deknl. § 8-14 og foretok noen endringer i deknl. § 9-3 som ikke innebar noen realitetsendringer. Innst. O. nr. 56 (1983–1984) inneholder ingen materielle merknader av betydning.

Ny selskapslov

I forbindelse med selskapsloven av 21. juni 1985 nr. 83 ble det gjort endringer i deknl. §§ 4-1 og 4-3 annet ledd for å tilpasse reglene. Endringene er kommentert i Ot.prp. nr. 47 (1984–1985) s. 75. Øvrige forarbeider inneholder ikke merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Ny ferielov

I forbindelse med ny ferielov av 29. april 1988 nr. 21 ble betegnelsen feriepenger innført i deknl. § 9-2 første ledd nr. 2), uten at det ble gjort andre materielle endringer.

Lov 23. desember 1988 nr. 97

Før lovendringen av 23. desember 1988 nr. 97 ble trygdeavgiften omtalt som medlemsavgift i deknl. § 9-4 første ledd nr. 4). Forarbeidene inneholder ingen merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Lov 15. juni 1990 nr. 28

Ved denne lovendringen ble deknl. § 2-7 nå tredje ledd endret med hensyn til praktiseringen av unntaket fra adgangen til å foreta lønnstrekk dersom skyldneren gjør det han kan for å betjene sin gjeld. Endringen er kommentert i Ot.prp. nr. 47 (1989–1990) s. 2–3. Innst. O. nr. 41 (1989–1990) inneholder ingen merknader av betydning.

Ny ekteskapslov

I forbindelse med ny ekteskapslov 4. juli 1991 nr. 47 ble tidligere deknl. § 5-2 fjerde ledd siste punktum opphevet. Lovendringen og forholdet til ektefellenes kreditorer er kommentert i NOU 1987: 30 del II s. 93–95 og Ot.prp. nr. 28 (1990–1991) s. 87–89. Øvrige forarbeider til ekteskapsloven har ingen merknader til dekningsloven av betydning.

Lov 20. mars 1992 nr. 27

Ved lovendringen av 20. mars 1992 nr. 27 fikk deknl. § 1-3 nytt tredje ledd første punktum. Lovendringen er behandlet i Ot.prp. nr. 34 (1991–1992). Lovendringen har sammenheng med innføring av regler om tvangsoppløsning på grunn av manglende innsending av årsoppgjør og revisjonsberetning til Regnskapsregisteret, som ble innført ved lov 20. juni 1991 nr. 37. Innst. O. nr. 39 (1991–1992) har ingen merknader av betydning.

Lov 10. april 1992 nr. 42

Ved lovendring 10. april 1992 nr. 42 ble det foretatt en rekke endringer i lønnsgarantiordningen. I den forbindelse ble det foretatt endringer i deknl. § 9-3. Bakgrunnen for forslaget var et høringsnotat, og det sentrale forarbeidet er Ot.prp. nr. 27 (1991–1992), der deknl.§ 9-3 er særlig behandlet på s. 29–30 og 42–45.

Ny tvangsfullbyrdelseslov

I forbindelse med vedtakelsen av ny tvangsfullbyrdelseslov av 26. juni 1992 nr. 86 ble det foretatt en rekke endringer i deknl. kap. 2 som har sammenheng med reglene i tvangsfullbyrdelsesloven, men det ble også foretatt enkelte materielle endringer og presiseringer i loven. Endringene trådte i kraft 1. januar 1993. Grunnlaget for lovendringen var NOU 1972 og innstillingen fra 1954 som er trykt vedlegg til denne. Det sentrale forarbeidet for disse lovendringene er således Ot.prp. nr. 65 (1990–1991). Innst. O. nr. 72 (1991–1992) inneholder ingen merknader av betydning.

Endringer i skatteloven

Ved lovendring 17. desember 1993 nr. 122 ble deknl. § 9-4 første ledd nr. 5) og annet ledd annet punktum tilføyet slik at fordring på refusjon etter sktl. § 16-50 har fortrinnsrett. Lovendringen er nærmere behandlet i Ot.prp. nr. 1 (1993–1994) s. 7–9.

Endringer i rettergangslovgivningen

Ved lovendringen av 11. juni 1993 nr. 83 ble det kun rettet opp en skrivefeil i deknl. § 2-4 tredje ledd annet punktum, der det var blitt et «ikke» for mye.

Ny sjølov

I forbindelse med ny sjølov av 24. juni 1994 nr. 39 ble henvisningen i deknl. § 4-1 til reglene om partrederier endret. Forarbeidene inneholder ikke merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Ny skattelov

I forbindelse med ny skattelov 26. mars 1999 nr. 14 ble henvisningen til skatteloven i deknl. § 9-4 første ledd nr. 5) og annet ledd annet punktum endret. Forarbeidene inneholder ingen merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Nye aksjelover

I forbindelse med vedtakelse av nye aksjelover av 13. juni 1997 nr. 44 og 45 ble det foretatt endringer i deknl. § 1-3, og deknl. § 5-3 ble tilføyet. Den sistnevnte bestemmelsen er kommentert i Ot.prp. nr. 29 (1996–1997) s. 4. Øvrige forarbeider til aksjelovgivningen er omfattende, men inneholder ingen merknader til endringene av dekningsloven av betydning.

Lov 15. mai 1998 nr. 27

I lovendringen av 15. mai 1998 nr. 27 ble det gjort endringer i lønnsgarantiordningen og dermed endringer i deknl. § 9-3. Ot.prp. nr. 38 (1997–1998) er det sentrale forarbeid, da grunnlaget for lovendringen var et høringsnotat.

Falkanger-utvalget

Som ledd i en jevnlig kontroll av lovene kom det såkalte Falkanger-utvalget med sine forslag til endringer i dekningsloven i NOU 1993: 16. En rekke av forslagene fra Falkanger-utvalget ble gjennomført ved lov av 3. september 1999 nr. 72, som trådte i kraft 1. januar 2000. Som grunnlag for dette lovvedtaket lå Ot.prp. nr. 26 (1998–1999). Blant de viktigste forslagene som ble vedtatt ved denne lovendringen, var to revisjoner av deknl. kap. 7. Den ene av revisjonene tok sikte på å klargjøre forholdet til uoppfylte kontrakter, særlig under gjeldsforhandling, og en ny deknl. § 7-3a ble vedtatt, samt en rekke andre endringer i bestemmelsene. Den andre sentrale revisjonen var vedtakelsen av deknl. § 7-11, som regulerer arbeidsavtalers rettsstilling i konkurs. For øvrig ble det foretatt enkelte mindre endringer. Blant de sentrale forslag fra Falkanger-utvalget som ikke ble fulgt opp, var en lovfesting av boets tap som vilkår for konkurs og en opphevelse av prioriteten til skatt- og avgiftskrav i deknl. § 9-3. Innst. O. nr. 77 (1998–1999) inneholder bare en mindre merknad av betydning, se merknad 3.2 til deknl. § 7-11.

Lov 28. april 2000 nr. 34

Tidsbegrensningen for bøtestraff i deknl. § 2-7 tredje ledd annet punktum ble utvidet fra to til fem år ved lovendring av 28. april 2000 nr. 34. Forarbeidene inneholder ingen merknader av betydning.

Endring i aksjelovgivningen mv.

I deknl. § 1-3 annet ledd første punktum ble henvisningen til aksjelovene endret i forbindelse med en endring av aksjelovgivningen i lov 25. januar 2002 nr. 2. Lovens forarbeid, Ot.prp. nr. 7 (2001–2002), har ingen materielle merknader vedrørende dekningsloven.

Lov 21. juni 2002 nr. 24

Ved denne loven ble deknl. § 7-11 fjerde ledd siste punktum endret og femte ledd tilføyd. Dette er bestemmelser som gjelder plikten til å ta annet passende arbeid. Videre ble det gjort endringer i deknl. § 9-3 for å tilpasse bestemmelsen til implementeringen av EUs insolvensdirektiv. Bakgrunnen for lovforslaget var et høringsnotat fra departementet, og endringene er kommentert i Ot.prp. nr. 53 (2001–2002) s. 2–5 og Innst. O. nr. 50 (2001–2002) s. 3.

Endring av funksjonsbetegnelse

Ved lovendringen som trådte i kraft 1. januar 2003, ble betegnelsen «skifterett» endret til «tingrett» i deknl. § 1-1 første ledd, § 1-2 første ledd, § 1-4 første og annet ledd og § 2-9 annet punktum, og i § 2-10 første ledd ble betegnelsen «namsretten eller skifteretten» endret til «tingretten». For øvrig var det ikke meningen at dette skulle utgjøre noen realitetsforskjell utover endring av funksjonsbetegnelsen (Ot.prp. nr. 65 (2001–2002) s. 12–13 og 22).

Ny borettslagslov

I forbindelse med vedtakelse av ny borettslagslov av 6. juni 2003 nr. 39 ble det presisert i deknl. § 2-10 første og tredje ledd at borettslagsandel omfattes. Forarbeidene inneholder ingen merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Retting av feil i lovverket

I lov av 20. juni 2003 nr. 45 ble det foretatt en retting av feil m.m. i lovverket. Det ble i denne sammenheng rettet henvisningsfeil i § 1-3 annet ledd annet punktum, § 7-10 første ledd tredje punktum og § 7-10 annet ledd tredje punktum. Forarbeidene, Ot.prp. nr. 87 (2002–2003) og Innst. O. nr. 115 (2002–2003), inneholder ingen merknader av betydning.

Elektronisk kunngjøring

I lov 11. april 2003 om endringer i rettsgebyrloven mv. og i selskapslovgivinga (Ot.prp. nr. 61 (2002–2003)) gikk man over fra kunngjøring i Norsk Lysingsblad til elektronisk kunngjøring. Ved en inkurie ble dette først rettet opp i første punktum i lov av 18. februar 2005 nr. 10, som trådte i kraft 1. juli 2005. Forarbeidene, Ot.prp. nr. 80 (2003–2004) og Innst. O. nr. 14 (2004–2005), inneholder ingen merknader av betydning.

Lovendringen av 23. april 2004 nr. 18

På grunnlag av et høringsbrev utarbeidet av departementet ble forslag til lovendring av 23. april 2004 nr. 18 fremmet i Ot.prp. nr. 23 (2003–2004). Lovendringene trådte i kraft 1. juli 2005. Det ble foretatt en rekke endringer i panteloven og konkursloven med sikte på å bedre økonomien i boene, herunder ble pantel. § 6-4 om lovbestemt pant for boomkostninger vedtatt. Rekvirentansvaret i henhold til kkl. § 73 ble også økt fra kr 20 000 til 50 ganger rettsgebyret. I dekningsloven skjedde det bare en mindre endring i § 8-15 knyttet til vedtakelsen av pantel. § 6-4. Den viktigste endringen i dekningsloven var for øvrig § 7-10 fjerde ledd, som medførte at klausul om at leiekontrakt ikke kan overføres sammen med virksomheten, ikke står seg overfor boet. Dette innebærer at hovedregelen i husll. § 8-4, der slik overdragelse bare kan nektes dersom utleier har saklig grunn til det, også gjelder for boet. Innst. O. nr. 59 (2003–2004) inneholder ingen materielle merknader av betydning.

Ny borettslagslov

Ved vedtakelse av ny borettslagslov av 6. juni 2003 nr. 39 ble borettslagsandeler tatt med i bestemmelsen om erstatningsbolig, se deknl. § 2-10 første og tredje ledd. Lovendringen trådte i kraft 15. august 2005. Forarbeidene inneholder ingen merknader av betydning.

Rådsdirektiv 2002/74/EC

Arbeidstakere som har vært daglig leder, styremedlemmer som ikke har vært valgt som representant fra arbeidstakere, eller tillitsmenn i sammenslutning eller stiftelse, og som ifølge daværende regelverk i utgangspunktet er holdt utenfor dekningsområdet til lønnsgarantien, fikk ved denne lovendringen likevel rett til lønnsgaranti. Lovendringen trådte i kraft 21. desember 2005. Lovendringsforslaget henger sammen med implementering av Rådsdirektiv 2002/74/EC. Forslaget ble fremmet av departementet i Ot.prp. nr. 107 (2004–2005) og på nytt i Ot.prp. nr. 107 (2005–2006). Innst. O. nr. 4 (2005–2006) inneholder ingen merknader av betydning.

Ny arbeidsmiljølov

Ny arbeidsmiljølov av 17. juni 2005 nr. 62 medførte at henvisningen til arbeidsmiljøloven i deknl. § 9-3 første ledd nr. 1) fjerde ledd måtte endres. Forarbeidene inneholder ingen merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Stiftelsestilsynet

Kompetansen tillagt fylkesmannen etter deknl. §§ 3-4 første ledd, 3-7 annet ledd, 3-8 og 3-9 ble ved lov av 21. desember 2005 nr. 130 overført til Stiftelsestilsynet. Forarbeidene inneholder ingen merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Lov om Arbeids- og velferdsetaten (NAV)

Ved lov av 16. juni 2006 nr. 20 ble betegnelsen «Arbeids- og velferdsetaten» introdusert i deknl. § 7-11 fjerde ledd uten at dette medførte andre endringer. Forarbeidene inneholder ingen merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Ny samvirkelov

Deknl. § 1-3 annet og tredje ledd fikk begge et nytt annet punktum i forbindelse med vedtakelse av ny samvirkelov av 29. juni 2007 nr. 81. Forarbeidene har ingen merknader til forståelsen av endringen av dekningsloven.

Langsiktige kraftavtaler

Ved denne lovendringen, som trådte i kraft 14. februar 2011, ble deknl. § 7-14 om rettsvern for avtaler om inntredelsesrett i langsiktige kraftavtaler tatt inn i loven. Lovforslaget ble fremmet i Prop. 30 L (2010–2011) på bakgrunn av et høringsnotat fra Nærings- og handelsdepartementet datert 17. september 2010. Innst. 150 L (2010–2011) inneholder ingen merknader av betydning.

Ny vergemålslov

I forbindelse med ny vergemålslov ble kompetansen tillagt fylkesmannen etter deknl. §§ 3-4 første og tredje ledd, 3-7 annet ledd og 3-8 annet ledd ved lovendringen av 26. mars 2010 nr. 9. Denne kompetansen lå tidligere hos overformynderiet. Forarbeidene inneholder ingen merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Lov 14. desember 2012 nr. 80

I den grad staten gjennom lønnsgarantiordningen dekker fordringer som ikke er fortrinnsberettigede, vil statens regresskrav mot boet for disse fordringene likevel ha fortrinnsrett etter § 9-3 første ledd nr. 1) annet ledd tredje punktum, som ble tilføyet loven ved lovendringen. Bestemmelsenes forarbeider inneholder ingen merknader av betydning for forståelsen av dekningsloven.

Lov 15. mai 2014 nr. 17

Deknl. § 2-7 første ledd fikk ved lovendring av 15. mai 2014 nr. 17 et nytt tredje punktum der det gis hjemmel til å fastsette forskrift om satser for beregningen av nødvendige utgifter til livsopphold etter første ledd første punktum. Forskriften trådte i kraft 1. juli 2014 og gjelder etter forskriften § 8 for utleggstrekk som besluttes etter 1. juli 2014. De nye satsene gjelder ikke endring av utleggstrekk etter tvangsl. §§ 5-16 og 7-23 dersom utleggstrekket opprinnelig ble besluttet før 1. juli 2014. Det fremgår ikke av forskriften overgangsregler ved konkurs, men det er naturlig at reglene gjelder konkursboer åpnet etter 1. juli 2014, men ikke konkursboer åpnet før 1. juli 2014.

0.3 Rettspraksis

Metode

Dekningsloven er en type positivrettslig lovgivning, selv om mange av de grunnleggende prinsippene dekningsloven bygger på, tidligere har blitt utviklet gjennom samspillet mellom rettspraksis, juridisk litteratur og lovgiver. Det er avsagt over 1900 rettsavgjørelser som refererer til dekningsloven fra Høyesterett og lagmannsrettene som er tilgjengelige på lovdata.no. Tingrettsavgjørelser er ikke medtatt i dette systematiske arbeidet, og i den grad det vises til tingrettsavgjørelser, er det fordi det er vist til slike fra andre kilder (dommer eller juridisk teori). De avgjørelser som sier lite eller ingenting om hvordan dekningsloven er å forstå, er silt bort, resten er gjennomgått. Et utvalg av disse er det vist til i teksten. Noen av avgjørelsene gir veiledning til hvordan loven er å forstå, og mange av disse gir gode illustrasjoner eller eksempler på hvordan dekningsloven skal anvendes. De avgjørelsene som det ikke vises til, er enten veldig konkrete eller innebær en subsumsjon over velkjente prinsipper som ikke tjener som (ytterligere) illustrasjon på hvordan dekningsloven er å forstå. Kommentarutgaven er à jour per desember 2014.

Betydning

Generelt kan man si at rettspraksis ikke har hatt den betydning for utviklingen av dekningsloven som man spesielt i NOU 1972: 20 så for seg knyttet til utdyping og utvikling av dekningslovens skjønnsmessige temaer. Høyesterett har behandlet relativt få saker knyttet til dekningsloven, og disse avgjørelsene gir i mindre grad prinsipielle avklaringer av betydning enn det som nok var forutsatt skulle skje av lovkonsipistene. Det må også kunne sies at området preges av en viss inkonsistens både på lagmannsrettsnivå og i Høyesterett, som antas i hvert fall delvis å ha sammenheng med at en del saker er klager på utlegg der skyldner ikke nødvendigvis er representert med advokat.

0.4 Juridisk litteratur og myndighetspraksis

Andenæs

Den sentrale monografien på dekningslovens område er Mads Henry Andenæs, Konkurs, 3. utg., Oslo 2009. Fremstillingen til Andenæs er toneangivende. Andenæs er også forfatter av utredningen Norsk internasjonal insolvensrett, avgitt for Justisdepartementet i oktober 2010.

Brækhus

Sjur Brækhus har flere fremstillinger som berører dekningslovens regler. Materiell konkurs- og eksekusjonsrett, 4. utg., 2. forkortede opplag, Oslo 1971, er referat av professor Sjur Brækhus' forelesninger ved Hans Petter Lundsgaard. Brækhus, Konkursrett, utvalgte emner, Oslo 1970, er også en bok som det fremdeles siteres fra.

Falkanger

Thor Falkanger ledet arbeidet med revisjon av dekningsloven, som ledet til NOU 1993: 16. En rekke av forslagene fra Falkanger-utvalget ble gjennomført ved lov av 3. september 1999 nr. 72, som trådte i kraft 1. januar 2000. Som grunnlag for dette lovvedtaket lå Ot.prp. nr. 26 (1998–1999). Blant de viktigste forslagene som ble vedtatt ved denne lovendringen, var to revisjoner av deknl. kap. 7. Videre har Falkanger skrevet en rekke artikler som tar for seg begrensede temaer innenfor dekningsloven som det henvises til i teksten: Utilbørlighetsbegrepet i dekningsloven § 5-9, i Jussens Venner 3/1998 s. 105; Kjells Markiser: en høyesterettsdom om kassekreditt, pant og omstøtelse – Rt. 2001 s. 1136, i Lov og Rett 9–10/2002 s. 564–586; Kreditorbeslag i tomtefesteforhold, i Selskap, kontrakt, konkurs og rettskilder; Festskrift til Mads Henry Andenæs 70 år, Oslo 2010.

Huser

Kristian Huser, Gjeldsforhandling og konkurs, bind 3, Bergen 1993 inneholder en inngående behandling av deknl. kap. 5 omstøtelse. Mange av Husers synspunkter har blitt lagt til grunn i senere rettspraksis og litteratur, og fremstillingen har i flere år vært regnet som den mest grundige fremstilling av omstøtelsesreglene. Huser har flere dyptpløyende, grundige og prinsipielle drøftelser som fremdeles er relevante. Fremstillingen har ikke blitt oppdatert på flere år, og er nå på enkelte viktige punkter noe utdatert.

Moe

Ernst Moe, Praktisk konkurs, Oslo 2007 er en oversiktspreget fremstilling skrevet som lærebok i rettslære for høyskolestudenter.

Nazarian

Henriette Nazarian har, med bidrag fra Anna Nylund, skrevet Konkursrett, Oslo 2012, som er en oversiktspreget fremstilling. Hun har også skrevet En analyse av Rt. 2008 s. 1170 A (Rema 1000) i Lov og Rett 3/2010 s. 144–153 og I hvilken grad er boet bundet av heving av kontrakt før konkursåpning? i Lov og Rett 9/2001 s. 541–548.

Ro/Wiker

Knut Ro har skrevet Prøving av fordringer i konkursboer, inntatt i Lov og Rett 1992 s. 131–159. Sammen med Håvard Wiker har han også skrevet kommentarutgaven til Konkursloven (2003). Ro er også leder av Konkursrådet, som avgir en rekke anbefalinger av rådgivende og veiledende funksjon. En kortfattet kommentar til loven fremgår i Norsk lovkommentar forfattet av Håvard Wiker.

Sandvik

Dekningslovens regler er delvis behandlet i Tore Sandvik, Lærebok i materiell konkursrett, Bergen 1985, som ble utgitt etter forfatterens død.

For øvrig har en rekke forfattere skrevet en rekke artikler som tar for seg særskilte emner, og som det henvises til i teksten. Kommentarutgaven er imidlertid ikke uttømmende i forhold til alle fremstillinger som foreligger.

0.5 Oversikt over lovens systematikk

Lovens kapittel 1 inneholder blant annet definisjoner av sentrale begreper som brukes senere i loven, herunder definisjonen av fristdagen (§§ 1-1 til 1-3), konkursåpningstidspunktet (§ 1-4), nærståendebegrepet (§ 1-5) og nærmere bestemmelser om lovens virkeområde (§ 1-6).

Lovens første del regulerer hvilke eiendeler som omfattes av kreditorenes beslagsrett. Foruten de alminnelige reglene om beslagsretten i kapittel 2 finner vi i denne delen nærmere regler om private beslagsforbud (kapittel 3), beslagsretten i selskapsforhold (kapittel 4) og bestemmelsene om omstøtelse (kapittel 5).

Lovens andre del regulerer kreditorfellesskapet ved insolvensbehandling av bo og omfatter regler om kreditorenes dividenderett (kapittel 6), forholdet til skyldnerens kontraktsmessige forpliktelser (kapittel 7), stillingen til kreditorer med særskilt dekningsadgang (kapittel 8) og prioritetsreglene (kapittel 9).

0.6 Betydning av kilder som refererer til tidligere lovgivning

Rettskilder som gjaldt bestemmelser som dekningsloven avløste, kan fremdeles være relevante.

Dekningsloven inneholder til dels regler som før dekningsloven var ulovfestet, jf. kapittel 3 om private beslagsforbud, kapittel 4 om beslagsretten i selskapsforhold, kapittel 6 om fordringshavernes dividenderett og kapittel 7 om skyldnerens kontraktsforpliktelser.

Kapittel 2 om beslagsretten avløste reglene i den tidligere tvangsloven (1915)§§ 70–74, jf. lov av 14. august 1918 nr. 4 om rettergangsordningens ikrafttredelse § 12.

Reglene i kapittel 5 om omstøtelse og kapittel 8 om fordringshavere med særskilt dekningsadgang avløste regler i tidligere konkursloven (1863) som det var henvist til i den tidligere lov av 6. mai 1899 nr. 1 om akkordforhandling.

Reglene i kapittel 9 avløste reglene i prioritetsloven av 31. mai 1963 nr. 2.

0.7 Betydning av rettskilder fra andre land

Nordisk lovsamarbeid

Dekningsloven ble til i et samarbeid med de øvrige nordiske landene. De tilsvarende lovene i de øvrige nordiske landene har ikke en identisk utforming, men på mange områder er reglene svært likt utformet. Rettspraksis viser at dersom en bestemmelse er regulert på liknende måte i et annet nordisk land, så kan rettspraksis og juridisk teori som kaster lys over hvordan bestemmel-

sen nærmere er å forstå i Sverige eller Danmark (eller Finland), også være relevant ved forståelsen av vår egen dekningslov.

Danmark

Den relevante danske lov er konkursloven av 8. juni 1977 nr. 298. Denne loven omfatter både de prosessuelle bestemmelsene vi i Norge har i konkursloven, og de materielle bestemmelsene i dekningsloven. Loven er behandlet av Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard i Konkursloven med kommentarer (12. utg. 2013). Mer kortfattede fremstillinger har Anders Ørgaard i Konkursrett (11. utg. 2014) og Bo von Eyben og Peter Møgelvang-Hansen i Kreditorforfølgning – materiel foged- og konkursret (7. utg. 2013).

Sverige

Den relevante svenske lov er Konkurslagen 1987: 672. Loven behandles i sin helhet av Welamson og Mellqvist, Konkurs och annan insolvensrätt (11. utg. 2013) og Palmér og Savin, Konkurslagen. En kommentar (løsblad). Disse verkene behandler ikke skyldnerens avtaler, som er behandlet i SOU 2001: 80 og SOU 2010: 2 (lovforslagene som der omtales, er ikke gjennomført), Mikael Möller, Konkurs och kontrakt (1988) og Håstad, Sakrätt avseende lös egendom (6. utg. 1996 med siste supplement 2004), kapittel 13. Når det gjelder omstøtelse, kan det vises til Lennander, Återvinning i konkurs (4. utg. 2013) og Renman, Återvinning enligt 4 kap. konkurslagen. En process- och insolvensrättslig manual (2. utg. 2013). Prioritetsreglene er særlig behandlet i Walin og Gregow, Förmånsrättslagen, lönegarantilagen m.m. En kommentar (6. utg. 2010).

0.8 Andre lover

Konkursloven

De prosessuelle reglene er nå regulert i konkursloven av 8. juni 1984 nr. 58 (konkursloven), og de materielle reglene er i dekningsloven. Dette er en grovinndeling av stoffet som ikke er helt systematisk gjennomført. I svensk, dansk og tysk rett er det ikke noe slikt skille (Andenæs, Konkurs (2. utg. 1999) s. 5).

Tvangsfullbyrdelse

Reglene om enkeltforfølgning finner vi i lov av 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven). Loven regulerer de prosessuelle spørsmål ved tvangsfullbyrdelse, herunder enkeltforfølgning ved utlegg.

Lov om finansiell sikkerhetsstillelse

Lov av 26. mars 2004 nr. 17 om finansiell sikkerhetsstillelse gir partene adgang til å inngå avtaler som i praksis oppstiller viktige unntak fra flere av bestemmelsene i deknl. kap. 5 om omstøtelse. Unntakene behandles under den enkelte, relevante paragraf. Lov om finansiell sikkerhetsstillelse gjelder kontante innskudd og finansielle instrumenter som en finansinstitusjon har sikkerhet i, jf. finansikl. § 1 tredje ledd bokstav c). Dette omfatter for eksempel innskudd i en bankkonto og aksjer, men omfatter ikke fast eiendom. Loven gjelder ikke dersom skyldner er en fysisk person, se § 1 fjerde ledd.